
Gáspár István Gábor

A FÉNY MŰVÉSZE

A nyolcvanas évek elején, 1984 őszén történt, hogy Galgóczi Róbert háttal fordított Magyarországnak; ahogyan a viccben elhangzik: a szabadságot választotta, nem tért vissza az ausztriai kirándulásról. Salgótarján helyett Párizsba utazott. Elindult szerencsét próbálni, tele ötletekkel; szabad alkotóművész akart lenni. Ám az álmok hamar szertefoszlottak. Galgóczi ráébredt arra, hogy a hétköznapok Nyugaton is gyötrelmekkel terhesek. Törékeny pillanatok...

Örült a szabadságnak. Művészek ezrei választják lakhelyül ma is a fények városát. Abban a reményben, hogy egyszer felérnek a csúcsra; s ezért gyakran a nélkülözést is „megengedik maguknak”.

Galgóczi Róbert is a siker kapuját kereste. Akkor, 1984 decembereiben, amikor megérkezett Párizsba, azonnal a festők terére, a Montmartre-ra sietett. Ahogy az már lenni szokott: ameddig a pénz(e) tartott Galgóczi (is) kellemesen érezte magát. Majd jöttek a kellemetlenebb hétköznapok: egyik napról a másik napra... A létért, a talpon maradásért.

Galgóczi szórólapokat készített: önmagát ajánlotta, munkát keresett. Egy napon, Bretagne-ból érkezett levele, leutazott hát Fougeres-ba, hogy az ottani huta tulajdonosának megmutassa tudományát.

Egy évig maradt; formatervezőként, egyedi ötleteivel több bemutatón is elismerést szerzett. De ahogy mondja: „nem egészen az volt a dolgom, amit szerettem volna”...

Azt már nem emlegeti fel, de a huta nehéz gazdasági helyzete, fizetőképtelensége is közrejátszott abban, hogy visszatért Párizsba. Oda, ahol az élet jóval drágább, mint vidéken volt.

A talpon maradás, az alkotóvágy kusza kettőssége párizsi időszakát is végig kíséri.

De ami a lényeg: megtalálja az ón és az üveg lenyűgöző lehetőségeit, azt az évszázados gyakorlati eljárást sajátítja el és fejleszti tovább, amit változatlan csodálat övez, azaz a Tiffany technikát. A névről minden bizonnyal az ismert lámpatípusra és nem a név eredeti visezőjére, a híres New York-i ékszerészcsalád egyik fiára, Louis Comfort

Tiffanyra (1848–1933), a rézfóliás üvegművészet megteremtőjére gondolunk.

Galgóczi ismerte a történetet; azt is tudta, hogy Róth Miksa 1900-ban a párizsi világkiállításon üvegmozaik-kompozíciójáért ezüstérmet kapott. Jó száz esztendeje már, hogy Magyarországon is művészek kísérleteztek az új üvegfajtákkal, eljárásokkal: az irizáló és a Tiffany-üvegekkel. Ám Galgóczi a Louis Comfort Tiffany által kifejlesztett technikát párizsi lakásának méretei, és a szomszédok miatt kezdte el használni. Elhagyta a hagyományos, merev, vastag ólomsínt, a lecsiszolt üveg széleire vékony rézfóliát húzott majd ónnal összeforrasztotta a mozaikszerű darabokat – szoborrá, képpé formálva a rideg anyagot. Azaz: rákényszerült, hogy ötvözze a régi és új fogásokat, gyártási eljárásokat, mindezt művészi szintre emelte.

Képein, szobrain, lámpáin nem érződik, hogy puritán környezetben, Párizs elővárosában, egy gentily-i második emeleti bérlakás fél szobájában születtek meg. (Lehet, tudat alatt Róth Miksa (1865–1944) gondolatai tartották benne a lelket: „Ne nézd az üvegfestést a meggazdagodás útjának, ha szükségletedet megkeresed vele, tied még az öröm is, hogy szívvel-lélekkel szolgálhatod ezt a szép és örökbecsű művészetet”.)

Galgóczi tette a dolgát, alkotott. Átszellemült művei már a természetes fény által is önálló életre kelnek, amit a beépített fényforrás át-szűrődő fénye még varázslatosabbá tesz, egyedi hangulatot sugárzó, az üveg anyagában rejlő szépségek érvényesülését elősegítve.

Izgalmas világ ez. Az üveg anyagszerűsége önmagában rejt egy paradoxont, a törékenység és időállóság, a változékonyság és változatlan-ság ellentétét.

– Ha Párizsba megyek, haza megyek – állítja Galgóczi, aki időközben újra a vidéki lét kiegyensúlyozott nyugalmaát élvezheti. Nehéz, rögös úton járt, amikor felfedezte magának Normandiát.

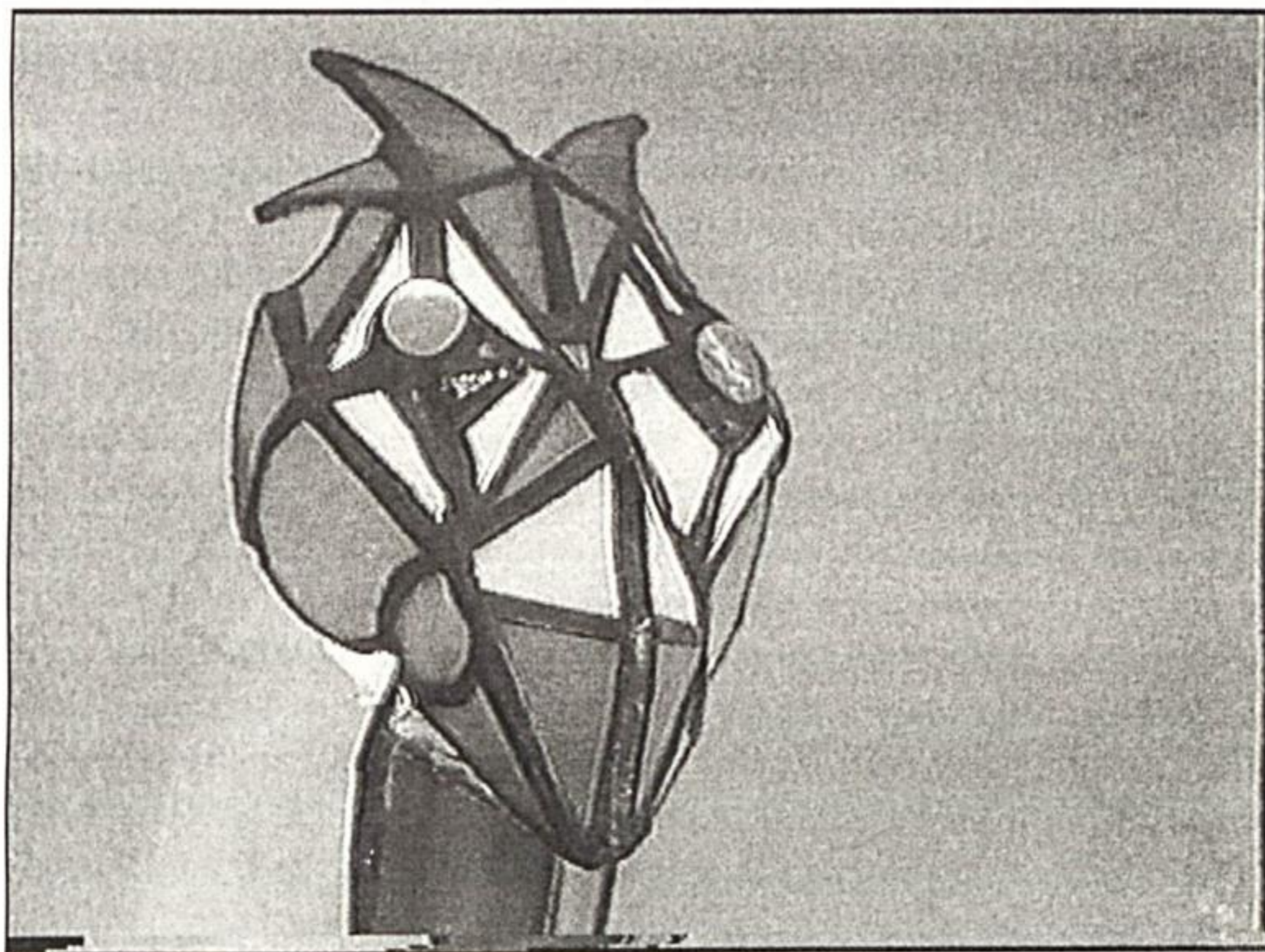
Vásárolt egy ódon épületet, Pontorsonban. Gyönyörű vidék: a varázslatos Mont-Saint-Michel csupán egy kőhajításnyira fekszik. Nem véletlen, hogy Galgóczi is beleszeretett a tájba; meg persze egy lányba, s családot alapított; feleségével, Miriimmal már három gyermeket – Matias (10), Gézengúz (5), Orsolya (3) – nevelnek. Néhány küzdelmekkel terhes évek után ér(het)te el, hogy ma már álmai megvalósítására összpontosíthatja energiáit. A ház felújítását is sikerült befejeznie, saját képére formálta azt: műteremlakás és kiállító terem lett belőle.

Galgóczi gyakran ma is azon töpreng: olyan ez, mintha álmodna, akár egy mese, ami persze a valóság.

– Reggel, amikor felkelek, szobám ablakából a Mont-Saint-Michel tetejét látom -, ha látom, akkor jó idő lesz – mondja. Az alkotó kedv is erőteljesebbé, könnyedebbé válik ilyenkor...

Galgóczi üvegszobrai megigézik a szemlélődőt. Már korai munkáin is jól látszott, hogy sajátjaként kezeli az anyagot. Lámpái, szobrai, képei egy misztikus világot idéznek. Az ábrázolások rajza és kifejező ereje jól érzékeltetik sajátos, stilizált monumentális formanyelvét. Alkotásai, a természetes és mesterséges fények hatására, szinte megelevenednek. Az irizáló üveg színpompája álomba ringatja a szemlélődőt; a színek mesés világába, ahol minden tiszta, szép és igaz.

Álom és valóság: Galgóczi Róbert a fény művésze, otthonra talált Normandiában, Pontorsonban gyökeret eresztett.

Egyedül